

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark Brandenburg

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

Riedel, Adolph Friedrich

Berlin, 1843

LXIV. Des Kaisers Karl V. Schutzbrief für das Bisthum und das Capitel zu Havelberg, vom Jahre 1545.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54314)

gange des Schultzen durch einen Irer sonhe oder sonst bestellen vnd verweisen lasse. Das vns vnser gewonlich Dienste vnd pflicht entrichtet vnd gethaen; auch menlich recht widderfarn magk, Ydoch behalten wir vns frey vnd fseligk, wo ehr oder feine nachkomenden In bezcalung der vierzegen schock fewmigk oder vorsetzlich nicht gebin wollen, das wir vnd vnse nachkomende dastelbighe, on allen rechtlichen Prozeß, einem andern gehorfaemen mügen verlieden vnd zustellen. Als getrewlich. Des zu vrkund mit vnfers Capittels grosse Ingesigell besigelt. Gegeben zu havelberg nach der gebort Christi Dufent fünf hundert vnd vier vnd vierzigsten Jar, am Dienstag nach aller heiligen.

Nach dem im K. Geh. Ministerial-Gesammt-Archive befindlichen Havelberger alten Lehnbuche fol. 6.

LXIV. Des Kaisers Karl V. Schutzbrief für das Bisthum und das Capitel zu Havelberg, vom Jahre 1545.

Carolus, Diuina fauente Clementia Romanorum imperator Augustus ac Rex Germaniae, Hispaniarum vtriusque Siciliae, Hierusalem, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, insularum Balearium, Sardiniae, Fortunatarum et Indiarum ac Terrae firmae Maris Oceani etc., Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Lothrici, Brabantiae, Lymburgiae, Lucemburgiae, Gheldriae etc., Comes Habsburgi, Flandriae, Tyrolis, Arthesiae et Burgundiae, Palatinus Hammoniae, Hollandiae, Zeelandiae, Ferreti, Kiburgi, Namurci et Zutphaniae, Landtgrauus Alfatiae, Marchio Burgouiae, Oristani, Gotiani et Sacri Romani imperii, Princeps Suetinae, Cathalauniae etc., Dominus Erisiae, Molinae, Salinarum, Tripolis et Mechliniae etc. Recognoscimus et notum facimus tenore praesentium vniuersis, Quoniam ad hoc summi Principatus et Sacrosanctum Christianorum cuius Deus Optimus Maximus auctor est imperii culmen, ea potissimum ratione ipsius prouidentia sumus euecti, vt pacem et tranquillitatem omnium fidelium nostrorum procuremus et praecipue Ecclesiarum et Ecclesiasticarum personarum tuitioni, protectioni ac defensionem incumbamus, vt et ipsae et earum membra et subditi in priuilegiis, libertatibus, concessionibus et immunitatibus ac iuribus ipsorum conferrentur illesae. Itaque imprimis fundationem, erectionem et dotationem Ecclesiae Havelbergensis per diuinae memoriae Ottonem huius nominis primum Romanorum imperatorem Praedecessorem nostrum factam, vna cum omnibus et singulis aliis donationibus quorumcunque bonorum tam mobilium quam immobilium, quae praefata Ecclesia nunc et in praesenti, etiam largitione aliorum imperatorum, Regum, Episcoporum, Ducum, Marchionum, Principum, Nobilium et aliarum personarum tam Ecclesiasticarum quam secularium obtinet et possidet, seu etiam obtinebit in futurum, vna cum omnibus emunitatibus, libertatibus, priuilegiis, indultis eidem Ecclesiae et personis eiusdem per eosdem imperatores et Romanorum Reges Praedecessores nostros, quibuscunque modis concessis, auctoritate nostra imperiali confirmantes ac illa firma rata et inconuulsa permanere debere decernentes, Venerabilem Buffonem Episcopum Havelbergensem, Principem nostrum deuotum dilectum, ac Decanum et Capitulum Ecclesiae Havelbergensis in singulari gratia et commendatione nostra habentes et propter multiplicia seruitia Diuis Romanorum imperatoribus et Regibus Praedecessoribus nostris ac nobis et sacro Romano imperio per Episcopos ipsius Ecclesiae pro tempore existentes praesita et adhuc praesita, singulari imperiali gratia ac munificentia prosequi volentes, Moto proprio*) et ex certa scientia nostra praefatam Ecclesiam Havelbergensem eiusque Episcopum praesentem et qui pro tem-

*) Im Original ausgezeichnet geschrieben.

pore ad id minus Canonice electus et confirmatus fuerit, nec non Praepositum, Decanum et Capitulum omnesque Beneficiatos inibi existentes ceterasque Ecclesias Secundarias et quaecunque religiosa piaque loca et templa etiam regularia atque vniuersum Clerum, tam in ipsa Ciuitate quam Diocesi constitutum et constituta, cum personis, locis, rebus, bonis, iuribus, iurisdictionibus, Oppidis, Castris, Castellis, villis, villagijs, seruitutibus, emolumentis et prouentibus qualibuscunque, colonis, vassallis, hominibus, seruitoribus, familiaribus, Civibus, incolis, inhabitatoribus, grangijs et possessionibus tam mobilibus quam immobilibus, tam praesentibus quam futuris, quocunque iusto titulo et nomine hactenus tam tentis et possessis quam ab ipso Episcopo siue Ecclesia sua violenter ablati seu auferendis, ac etiam imposterum acquirendis, tenendis et possidendis, cuiuscunque generis, ordinis, gradus, status, conditionis, qualitatis et nominis fuerint, censeantur et reputentur in et sub nostram et successorum nostrorum in imperio Romanorum imperatorum et Regum certam indubitam efficacem et specialem protectionem, defensionem, tuitionem, saluaguardiam, custodiam, curam, brachium et triumphalis signi nostri Romanarum Aquilarum umbram perpetuam suscepimus et assumpimus, Prout suscepimus et assumimus per praesentes, omni meliori forma, modo, ordine, conditione, quibus melius validiusque possumus de nostrae imperialis potestatis plenitudine. Ita quod praefati Episcopus, Ecclesiaque eius, Praepositus, Decanus et Capitulum, cum omnibus inibi Beneficiatis totaque Diocesis et vniuersus Clerus illius, vna cum locis, rebus et bonis, vt praemissum est omnibus et singulis immunitatibus, priuilegijs, exemptionibus, fauoribus, gratijs, praerogatiuis et indultis gaudeant, vtantur, potiantur et fruantur, quibus personae, res et bona nobis et sacro imperio immediate subjecta, vel in nostra et eiusdem imperij speciali protectione, defensione, tuitione, saluaguardia, custodia et cura constitutae et constituta, in genere, vel in specie vtuntur, potiuntur et gaudent, ac vti potiri et gaudere poterunt et possunt, contradictione et impedimento cessantibus quorumcunque. Volentes ac decernentes praesenti nostro imperiali edicto, in perpetuum valituro, Quod vniuersi et singuli tam nostri quam sacri imperij et Regni subditi, cuiuscunque etiam dignitatis, status, gradus, auctoritatis, ordinis, praeminentiae vel conditionis, etiam Electores sacri Romani imperij spirituales vel seculares vel alij quicunque Principes, Duces, Comites, Barones, Ciuitates, Communitates, Vniuersitates, Oppida aut Ville fuerint, praefatum Buffonem Episcopum, Ecclesiamque Havelbergensem ac Praepositum, item Decanum et Capitulum vna cum inibi Beneficiatis, ceterasque Ecclesias Secundarias, et quaecunque alia religiosa piaque loca et Templa, etiam regularia atque vniuersum vtriusque sexus Clerum tam in ipsa Ciuitate quam Diocesi constitutum et constituta, in nostram et sacri imperij protectionem, tuitionem, saluaguardiam, curam, tutelam et defensionem sic acceptas et assumptas, necnon acceptas et assumptas, in eorundem personis, iuribus siue corporalibus siue incorporalibus et iurisdictionibus, bonis item et concessionibus, donationibus, libertatibus, indultis et gratijs, emolumentis, prouentibus, redditibus et censibus ad illos seu illa quomodolibet respectiue spectant, quorum omnium et singulorum indiuiduam mentionem, velut si praesentibus inserta essent, omnium haberi volumus pro expressis, minime impediunt, molestant, perturbent nec eisdem in aliquo contra huius nostrae protectionis, saluaguardiae, tuitionis et defensionis imperialis perpetue tenorem et continentiam, pro quavis causa seu occasione, praetextu et colore directe vel indirecte, per se vel alios molestiam inferri permittant aut contra praemissa facere vel venire sinant. Quinimo si aliqui eisdem Episcopum, Ecclesiam et Ecclesias locaque predicta pia et religiosa, eorumque bona, res, personas, iura, iurisdictiones, Priuilegia, concessionem, donationes et possessiones seu alia vt praemissum est, ad eos respectiue communiter vel diuisim spectantia et pertinentia contra protectionem, defensionem, et saluaguardiam nostram praesentem, etiam pro quavis causa seu occasione (coram suis competentibus iudicibus prius non conuictis) molestare, impugnare, impedire, damnificare, diffidare, seu inuadere et capere aut alias contra indulta, mores

usque et consuetudines suas observatas et vitatas temere aliquid attentare, seu illa impedire, retardare seu prohibere aut quibuscunque exactionibus, subsidijs, collectis, taleis, superindictis sine alijs similibus novis oneribus ac insolitis et inconsuetis, etiam contra libertatem Ecclesiasticam et hanc tuitionem et protectionem nostram jam forte impositis, seu etiam imposterum imponendis gravaminibus pregrauare (quod ablit) presumpserint seu attentauerint, Tales eo ipso ex certa nostra scientia et potestate, quibus supra volumus et decernimus per presentium tenorem Banno imperiali subiacere, ex quo extrahi nequeant, nisi prius injuriam passis condignam praestiterint emendam et se cum Caesareo fisco nostro composuerint. Non obstantibus quibuscunque legibus, juribus et iudicis in contrarium a Praedecessoribus nostris Romanorum Regibus et Imperatoribus, atque a nobis ad cuiuscunque instantiam quomodolibet concessis et emanatis aut imposterum quocunque modum, praetextu seu colore concedendis et emanandis cum quibuscunque clausulis derogatorijs vel derogatoriarum derogatorijs, de praesenti nostro iudicio expressam ac de verbo ad verbum non facientibus mentionem, etiam si iudicia et privilegia huiusmodi dictis Electoribus Romani imperij spiritualibus vel secularibus Principibus vel alijs quibuscunque in fauorem cuiuscunque concessa fuerint, Ceterisque non obstantibus quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc nostre Protectionis, Defensionis, Curae, Saluaguardiae, Edicti, Gratiae et voluntatis paginam infringere aut ei quouis ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem nostram et Sacri imperij grauissimam, nec non poenam, Quinquaginta Marcharum auri puri, pro medietate imperiali Fisco nostro, pro residua vero parte iniuriam passis vel passorum visibus applicandam, se noverit ipso facto irremissibiliter incursum. Harum testimonio literarum, manu nostra subscriptarum et Sigilli nostri Caesari appensione munitarum. Datum in oppido nostro Bruxellensi Ducatus nostri Brabantiae. Die vigesima Mensis Septembris anno domini millesimo quingentesimo quadragesimo quinto, Imperij nostri Vigesimo quinto et Regnorum nostrorum trigesimo.

gez. „Carolus“.

Nach dem Originale des K. Geh. Ministerial-Gesamt-Archives.

LXV. Das Domcapitel verkauft an Marcus Saleman ein Ackerstück in der Nähe der Kalvarie zur Anlegung eines Weinberges, im Jahre 1545.

Wir Leonhardus keller, der Rechte Licentiat vnd thumbprobt, Wulffgangus von Arnym Dechant, Conradus Schollene Senior vnd gantz Capittel der thumbstiftskirchenn zw Haelberg, Bekennen vnd bezeugen offentlich vor vns vnd alle vnser nachkommende, auch sonst alermenniglich, das wir mit gutten raten einhellig, auch ainmuthlich, zu Besserung vnd nutzbarkeit vnser kirchen vnd Capittels, Auch aus andern hochdringenden vrsachenn, zu eynem ewigen vollstendigen vnd vnwiderrufflichen erbkauff vorkaufft habenn vnd keginwertiglich in vnd mit crafft dieses vnser offnen briefs vorkauffen dem Ersamen Marcus Saleman, Annen seiner ehelichen haufsrawen zu Haelbergk vnd jrer zweier liebs erben vnd erbnemhen, ein stück landes vnd ackers, allie bei Mathias Curdes Weinberg nach kaluarie neben der hael wartz bis an Steffen Gantkows hoff, Auch vff vnser kirchen eigenthumb, grund vnd bodden gelegen, ewiglich vnd erblich zu besitzen, genieffen vnd ires gefallens geprauchenn, Also vnd dergestalt, das genante Marcus Saleman sampt seinen Erben solchen erbbodden zu eynem weinbergk ahnzulegen, gebrauchenn vnd gebawen mughen, wie ehr dann auch denselbigen mit vnsern wissen, gunst vnd vulborth eins deils angelecht vnd aufferbaweth